

Mens & Werk

Andere omstandigheden, nieuwe kansen

In de workshops op de bijeenkomst 'Mens & Werk' vertelden ondernemers uit verschillende delen van Nederland hoe zij hebben ingespeeld op de omstandigheden en hun omgeving. Drie van hen lichten hieronder toe hoe zij - ieder op hun eigen wijze - van de nood een deugd maken.

Workshop 'Boeren met kunst en vliegwerk'

Akkerbouwer Cors Onnes heeft samen met zijn vrouw een goed bezochte galerie: "Het boerenbedrijf is geen vetpot"

foto: Peter Buiter

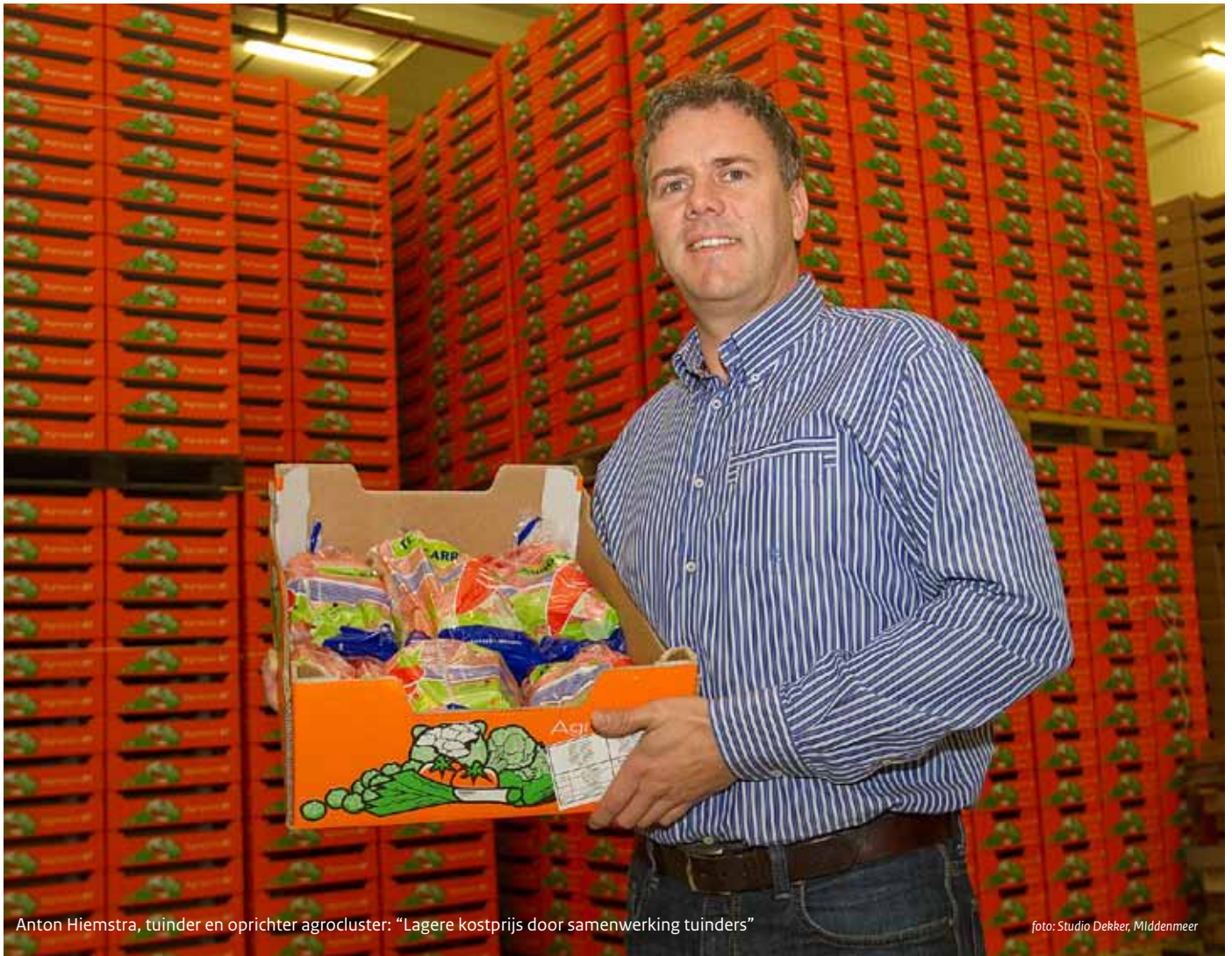
Cors Onnes uit Finsterwolde, in het Groninger Oldambt, is een landman die van alle markten thuis is.

Hij is akkerbouwer, houder van slachtkippen, beschermer van akkervogels. Daarbij heeft hij samen met zijn partner Wilma, die workshops schilderen geeft, een galerie. Deze trekt ieder weekend gemiddeld 250 bezoekers.

Het Europese landbouwbeleid door de jaren heen drukte een belangrijke stempel op het agrarische leven van akkerbouwer Cors Onnes. "Door de braakregeling uit 1990, bedoeld om graanoverschotten te verminderen, kwam ik in aanraking met de werkgroep die de grauwe kiekendief beschermt. Deze akkervogel laat zich nu weer regelmatig zien, sinds grote percelen zijn braakgelegd. Ik kreeg toen 1.750 euro per braakgelegde hectare." In 2004 besloot Onnes tot de aanleg van tien hectare akkerranden. "Hiervoor kreeg ik 1.200 euro per hectare. Nu stikt het er van de muizen en roofvogels." Met slachtkippen begon hij achttien geleden. Hij heeft er nu 72.000 in grote schuren. Bestemd voor de export naar Britse supermarkten.

"De prijzen fluctueren", zegt Cors. "Het is geen vetpot. Om te voldoen aan de ammoniakrichtlijn heb ik 50.000 euro geïnvesteerd." Zonder toeslagen uit Brussel op zijn inkomen als graanboer is het volgens Cors Onnes "moeilijk rondkomen". Na 2013 wil de EU deze toeslagen reduceren en boeren belonen voor maatschappelijke diensten als natuurbeheer. "Een goede zaak", vindt Onnes. Met de kippen erbij en de inkomsten uit de galerie en een theeschenkerij ziet zijn toekomst er "best rooskleurig" uit. Alleen op het windmolenpark dat in het gebied gepland staat, is Cors Onnes minder gerust. "Boeren krijgen veel geld als ze een windmolen op hun land toelaten. Maar voor een open gebied is het een gigantische ingreep. Ook voor de vogels. Het vergt kunst- en vliegwerk om op alle ontwikkelingen in te spelen. Voor boeren als ik, die geen windmolen op hun land willen maar straks wel tegen de molen van de buurman moeten aankijken, moet er ook een vergoeding komen. Dat is het idee van een vereniging in oprichting van 'windmolenboeren' waarbij ik mij net heb aangesloten."

Workshop 'Agriport A7'

Anton Hiemstra, tuinder en oprichter agrocluster: "Lagere kostprijs door samenwerking tuinders"

foto: Studio Dekker, Middenmeer

Waar glastuinders in het Westland op elkaar gepakt zitten, biedt de locatie Agriport A7 in de Noord-Hollandse Wieringermeer volop ruimte voor vestiging van nieuwe tuinders en uitbreiding.

"Er is hier meer lichtintensiteit in vergelijking met andere plaatsen", zegt vollegrondteler Anton Hiemstra. "Dat geeft een hogere opbrengst". Hiemstra en zijn twee broers, de derde generatie in een telersfamilie, telen ijsbergsla en wortelen en verhandelen broccoli en bloemkool. De Hiemstra Groep nam in 2004 het baanbrekende initiatief om in samenwerking met Grontmij en de gemeente Wieringermeer een gebied van 800 hectare, dicht tegen de snelweg A7, te ontwikkelen tot glastuinbouwgebied. "Voor de nieuwvestiging van ons bedrijf zochten we een plek met een uitstekende logistiek", legt Hiemstra uit. "Transport is een belangrijke kostenpost. Waarom zouden we dan niet zowel telers, als transporteurs en andere toeleveranciers op één locatie clusteren? Dan kun je transport bundelen, de kostprijs verder verlagen en Co₂-emissies reduceren."

Door de clustering van glasgroente- en vollegrondsteelt is Agriport een aantrekkelijk inkoopgebied voor supermarkten. "Als ze hier ijsbergsla, andijvie en broccoli komen laden, kunnen ze meteen paprika's en tomaten meenemen."

Het plan voor een concentratie van teeltbedrijven en een daarvan afgeleid bedrijventerrein voor verwerking, verpakking en distributie, werd door het Platform Agrologistiek gebombardeerd tot landelijk voorbeeldproject. Hiemstra: "Nu komen hier tot uit China en Zuid-Korea agro-experts op bezoek. Recent verkocht ik nog 125 hectare grond aan een tuinder die nu de grootste tomatenteler van Nederland is." Op Agriport bezitten de twaalf glastuinders een eigen energiecentrale. "Daardoor hoeven ze geen transportkosten voor elektriciteit te betalen. Samenwerking biedt tuinders alleen maar voordelen, vooral nu energievoorziening en voedselproductie steeds meer verweven raken."

Workshop ‘Tijdig de juiste keuzes maken’

Melkveehouder Jan Kuks: “Nu melkquotum verkopen, is kapitaal vergaren voor later”

foto: Marcel Kistemaker

Wil je als boer maatschappelijk geaccepteerd worden, dan is de zorg voor natuur en landschap een must, vindt melkveehouder Jan Kuks uit Nutter in noordoost Twente. Hij neemt deel aan het project Koeien&Kansen.

“Ik boer in een fraai cultuurlandschap met beekdalen. Een bodem-beschermingsgebied ook, waar het water kwetsbaar is voor uitspoeling van mineralen uit mest. Ik had ooit plannen om het bedrijf voort te zetten in Denemarken. Vanwege ziekte van mijn dochters werd dat afgeblazen. Als ik dan toch hier blijf, zei ik tegen mijn vrouw, dan maar voorin meerijden in de milieutrein. Om in te spelen op mestwetgeving, besloot ik in 1999 mee te doen aan Koeien&Kansen, om met minder bemesting toch een hoger rendement uit de melkproductie te halen. Je leert schakelen met de elementen in de natuur.” Van 26 kavels op 25 hectare ging Jan Kuks terug naar ruim 17 hectare dichtbij huis. “Ik kan nu weiden en maaien op grote blokken. De koeien krijgen efficiënter voer. Het gevolg is minder aanvoer van

eiwitten van buiten het bedrijf, meer ruwvoer vanaf het eigen bedrijf. Het fosfaatgehalte in de mest is verminderd. Drijfmest wordt eerst optimaal verdeeld over de grond voordat er kunstmest overheen gaat. Ik spaar een kwart uit aan voerkosten vergeleken met vroeger toen ik kwistig met mest en bestrijdingsmiddelen omsprong.”

Jan Kuks ruilde ook acht hectare grond met Staatsbosbeheer voor waterconservering. “Op die grond mag ik alleen een mestneutraal product verbouwen, zoals rogge.” Het aantal koeien heeft hij in 2009 verminderd van 120 naar 70. Kuks verkocht een deel van zijn melkquotum. “In 2015 wordt het quotum in de EU afgeschaft en is het niks meer waard. Door nu al te verkopen, heb ik een deel van het bedrijfskapitaal veiliggesteld voor mijn zoon, misschien mijn opvolger. Die krijgt een toekomstbestendig bedrijf.”

Loek Kusiak